

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
Обліково-фінансовий факультет
Кафедра українознавства і суспільних наук

ВСТУП ДО ФАХУ «ПСИХОЛОГІЯ»

плани практичних занять, ключові поняття, питання для контролю і самоконтролю, творчі завдання, вправи, тести для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Психологія» спеціальності С4 «Психологія» денної та заочної форм здобуття вищої освіти

Миколаїв
2025

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету протокол 11 від «03» липня 2025 р.

Укладач:

Борко Т. М. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри українознавства і суспільних наук Миколаївського національного аграрного університету

Рецензенти:

Шарата Н. Г. – докторка педагогічних наук, професорка, проректорка з науково-педагогічної та виховної роботи і підвищення кваліфікації Миколаївського національного аграрного університету

Мазур В. М. – кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології спеціальної освіти та здоров'я людини Миколаївського інституту розвитку людини Університету «Україна»

Вступ до фаху «Психологія» : плани практичних занять, ключові поняття, питання для контролю і самоконтролю, творчі завдання, вправи, тести для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Психологія» спеціальності С4 «Психологія» денної та заочної форм здобуття вищої освіти / уклад. Т. М. Борко. Миколаїв : МНАУ, 2025. 29 с.

УДК 159.9:331.102.24

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Структурно-модульна схема вивчення дисципліни.....	6
Змістовий модуль 1. Особливості психології як спеціальності.....	8
План ПЗ 1-2. Тема 1. Психологія як наука і професія.....	8
План ПЗ 3-4. Тема 2. Особливості професійної діяльності психолога.....	9
План ПЗ 5-6. Тема 3. Характеристика професії психолога.....	11
Змістовий модуль 2. Професійні вимоги та правила організації діяльності психолога.....	13
План ПЗ 7-8. Тема 4. Професійні вимоги до особистості психолога.....	13
План ПЗ 9-10. Тема 5. Правила організації діяльності психолога.....	15
Змістовий модуль 3. Види психологічної допомоги людині.....	16
План ПЗ 11. Тема 6. Психологічне консультування як вид психологічної допомоги.....	16
План ПЗ 12. Тема 7. Телефон довіри (телефонне консультування).....	18
План ПЗ 13. Тема 8. Психологічна діагностика як вид діяльності практичного психолога.....	20
План ПЗ 14. Тема 9. Психологічна корекція: її види та форми проведення.....	21
План ПЗ 15. Тема 10. Нормативно-правові документи психологічної служби.....	23
Розподіл балів та шкала оцінювання.....	26
Список рекомендованих джерел.....	27

ВСТУП

Дисципліна «Вступ до фаху “Психологія”» – перша на шляху професійного становлення студента, який обрав психологію сферою своєї майбутньої діяльності. Її вивчення активізує інтерес до обраної професії, сприяє розвитку ціннісно-смислової сфери майбутніх професіоналів, формує уявлення про базу професійних знань і умінь, які необхідно розвинути для успішного здійснення основних видів діяльності психолога. Оволодіння базовими психологічними знаннями максимально сприятиме саморозкриттю і самопізнанню студентів, формуватиме професійну мотивацію та розвиватиме культуру особистості як системну якість, що містить знання та уміння у сфері психології; забезпечуватиме професійну адаптацію майбутніх психологів на основі вивчення основних напрямів, підходів, галузей психології, основних методів та категорій психології.

Засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Вступ до фаху “Психологія”» допоможе здобувачам глибше опанувати знаннями, що визначають зміст і структуру майбутньої професії; сформувати навички використовувати на практиці засвоєні етичні норми та принципи діяльності психолога.

Мета: ознайомити студентів з системою уявлень про психологію як професію, з основними видами психологічної допомоги людині та напрямками діяльності психолога в практичних сферах: освіті, медицині, економіці, управлінні, спорті, юридичній психології, службах зайнятості, у сфері консультативних послуг тощо.

Завдання вивчення даної дисципліни:

- проаналізувати основні напрямки роботи психологів у сучасному світі;
- ознайомити студентів з категорією «професія»;
- зосередити уявлення студентів про зміст професійної діяльності психолога;
- сформувати у студентів уявлення про психічне здоров'я людини та погляди зарубіжних і вітчизняних вчених на дану проблему;
- ознайомити студентів з видами психологічної допомоги та практичної діяльності психолога (психологічна профілактика, психологічна діагностика, психологічне консультування, психологічна корекція, психологічна терапія);
- ознайомити студентів з нормативними документами, якими керується психолог у своїй діяльності.

Об'єктом є вибраний, вмотивовано обмежений елемент психологічної діяльності. *Предметом* вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху “Психологія”» є професійна діяльність психолога.

Результати навчання.

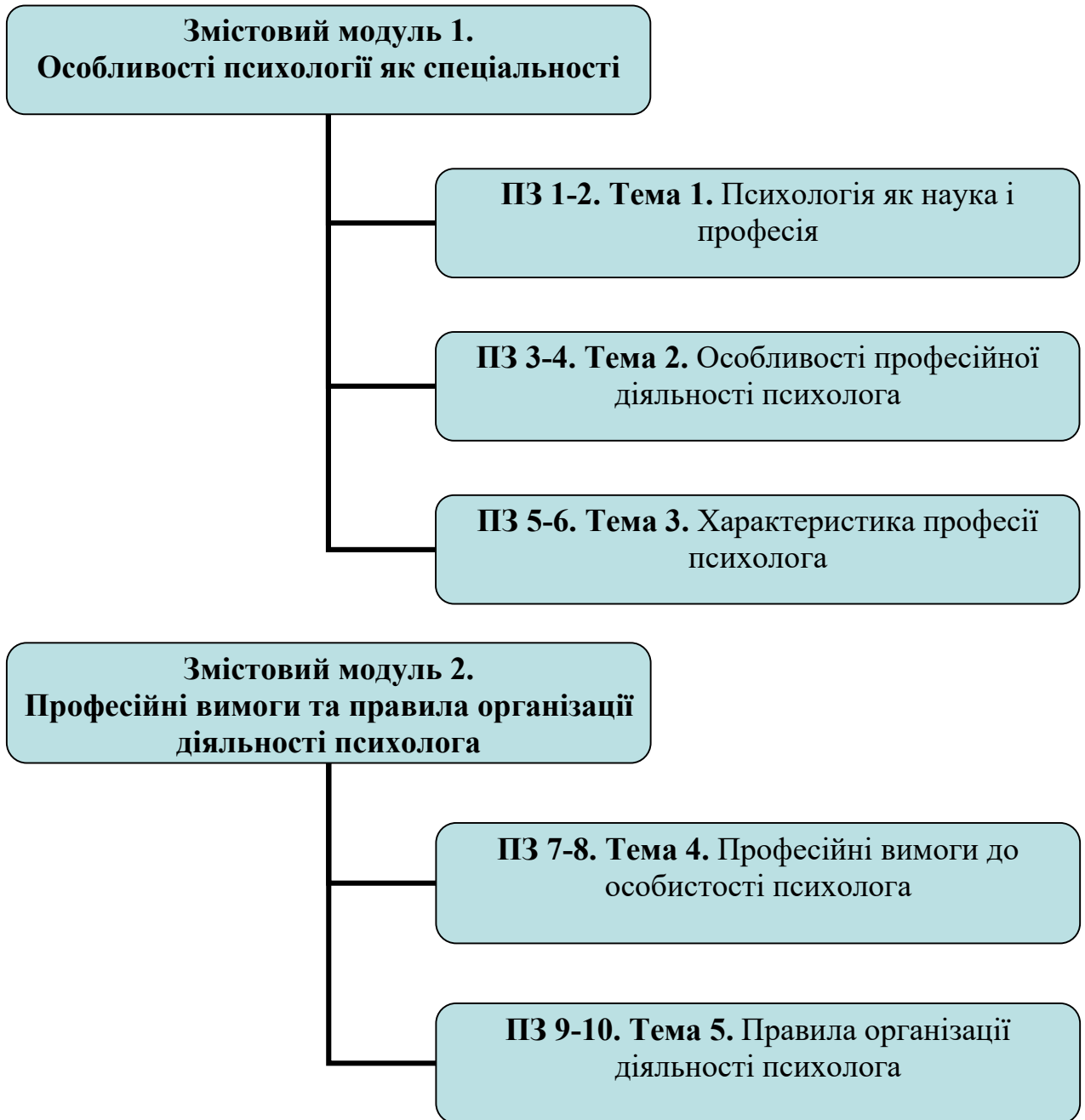
Після вивчення дисципліни «Вступ до фаху “Психологія”» здобувачі вищої освіти повинні *знати*:

- визначення поняття «професія»;
- принципи класифікації професій;
- галузі сучасної психології;
- коло проблем, які вирішуються сучасними психологами, етичний кодекс психолога;
- специфіку предметної сфери діяльності практичного психолога;
- сфери і види діяльності професійного психолога;
- принципи роботи психологічної служби.

Після вивчення дисципліни «Вступ до фаху “Психологія”» здобувачі вищої освіти повинні *вміти*:

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання.
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
- пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв’язання.
- ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

СТРУКТУРНО-МОДУЛЬНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ



**Змістовий модуль 3.
Види психологічної допомоги людині**

ПЗ 11. Тема 6. Психологічне консультування як вид психологічної допомоги

ПЗ 12. Тема 7. Телефон довіри (телефонне консультування)

ПЗ 13. Тема 8. Психологічна діагностика як вид діяльності практичного психолога

ПЗ 14. Тема 9. Психологічна корекція: її види та форми проведення

ПЗ 15. Тема 10. Нормативно-правові документи психологічної служби

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЇ ЯК СПЕЦІАЛЬНОСТІ

План ПЗ № 1-2. Тема 1. Психологія як наука і професія (4 год.)

1. Місце психології в системі людинознавства.
2. Психологія як наука, її завдання, предмет, об'єкт.
3. Історичне становлення науки.
4. Етапи розвитку психології як науки.
5. Галузі сучасної психологічної науки.

Види робіт:

- 1) Усне опитування
- 2) Практичне завдання:
 1. Підготувати доповіді за темами:
 - Комплексне вивчення людини – теоретична основа практичного вирішення проблем розвитку людини.
 - Основні етапи та особливості розвитку наук про людину.
 - Сучасні погляди на предмет психології.
 2. Охарактеризуйте типи психологічних знань.
 3. Поясніть чим же відрізняються життєві психологічні знання від наукових?
 4. Опишіть походження термінів «психіка» та «психологія».
 5. Дайте визначення психології як науці.

Ключові слова: психологія, наукова галузь, наукова психологія, практична психологія, академічна психологія, прикладна психологія, практична психологія, економічна психологія.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Розвиток уявлень про місце психології в системі наукових знань.
2. Взаємозв'язок психології з філософією, природними і суспільними науками.
3. Специфіка взаємозв'язків психології та наук про людину.
4. Основні напрями сучасної психологічної думки.

Творчі завдання

1. Запишіть у зошитах для самостійної роботи визначення наукової, практичної та прикладної психології. Поясніть відмінності між структурами наукової та практичної психології.
2. Проаналізуйте поняття “практикуючий”, “практичний” психолог та “психолог-практик”. Визначте, як вони співвідносяться між собою.
3. Протестуйте особистість біографічним методом та за результатами тестування складіть поведінковий портрет особистості.
4. Прочитайте міф про Психею у викладі Апулея. Робота над текстом міфу допоможе:

- а) ознайомитися з психологією, а саме: розвинути асоціативне мислення (міф став підґрунтям багатьох сюжетів світової літератури);
- б) виокремити зміст, який стосується опису психічних властивостей людей, їхніх учинків, різноманітних ситуацій взаємодії людей;
- в) ознайомитися з найпоетичнішою “історією” людської долі.

Тестові завдання

- 1) В якому столітті з'являється слово “Психологія” – ...
 - A) XVIII;
 - B) XVII;
 - C) XVI;
 - D) немає правильної відповіді.
- 2) У якому трактаті Аристотель виклав принципи психологічної системи ...
 - A) “Про душу”;
 - B) “Про душу та свідомість”;
 - C) “Про душу як науку”;
 - D) “Про психологію”.
- 3) ... розкриває причини виникнення психіки у філогенезі та онтогенезі, закономірну зумовленість психічних явищ, психічної діяльності та психічних властивостей людини. Про який принцип йдеться?
 - A) принцип відображення;
 - B) принцип розвитку психіки;
 - C) принцип детерменізму;
 - D) немає правильної відповіді.
- 4) Хто вперше вжив термін “Психологія” – ...
 - A) М. Маруліч;
 - B) В. Вернадський;
 - C) Аристотель;
 - D) Р. Нємов.
- 5) Яке місце психологія посідала в класифікації наук О. Конта – ...
 - A) Психологія була незалежною наукою;
 - B) Психологія була частиною соціальних наук;
 - C) Психологія була частиною природничих наук;
 - D) Психологія не мала місця в кваліфікації.

План ПЗ № 3-4. Тема 2. Особливості професійної діяльності психолога (4 год.)

1. Особливості професійної та особистісної готовності психолога до професійної діяльності.

2. Вивчення проблеми формування професійної та особистісної готовності майбутнього психолога.

3. Підготовка практичних психологів.

Види робіт:

1. Усне опитування.

Ключові слова: особистість, професійна компетентність, психологічна допомога, професіограма, психограма.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Професійні та особистісні якості психолога.
2. Специфічні функції психолога.
3. Професійні вміння психолога.
4. Розвиток компетентності та особистості психологів як фахівців.

Вправи

1. Проаналізувати проблему професійної та особистісної готовності психолога до професійної діяльності в аспекті його фахової підготовки в вищому навчальному закладі.

2. Обґрунтуйте: у чому полягають професійні вміння психолога?

3. Опишіть основні уміння психолога, виходячи з головних видів діяльності психолога.

4. Охарактеризуйте основні етапи професійного розвитку психологів.

Тематика рефератів

1. Психічне життя людини.
2. Сучасна гештальтпсихологія.
3. Ідея творчості у гуманістичній психології.
4. Теорія установки і сучасність.
5. Професійний розвиток особистості психолога.

Тестові завдання

1) Які компоненти включає в себе психологічна готовність психолога до професійної діяльності – ...

А) мотиваційний, науковий, професійний, когнітивний;

В) науковий, професійний, когнітивний, особистісний;

С) мотиваційний, когнітивний, операційний, особистісний;

Д) немає правильної відповіді.

2) Оберіть основний інструмент психолога-консультанта – ...

А) комунікативність;

В) вміння слухати;

С) емпатія;

Д) його власна особистість.

- 3) Що служить ознакою професіоналізму – ...
- A) диплом;
 - B) постійний розвиток;
 - C) професійний такт;
 - D) немає правильної відповіді.
- 4) Що передбачає роботу психолога із запобігання дезадаптації (порушенням процесу пристосування до умов) персоналу організації або дітей в освітній установі – ...
- A) психопрофілактика;
 - B) психодіагностика;
 - C) психотерапія;
 - D) психологічна корекція.
- 5) Який принцип звертає увагу практичного психолога на те, щоб ані процес, ані результати його діяльності не завдавали шкоди здоров'ю, соціальному статусу або інтересам клієнта – ...
- A) принцип професійної компетентності;
 - B) принцип неупередженості;
 - C) принцип ненанесення шкоди клієнту;
 - D) немає правильної відповіді.

План ПЗ № 5-6. Тема 3. Характеристика професії психолога (4 год.)

1. Загальна характеристика професійної діяльності психолога.
2. Вимоги до практичного психолога рівнів бакалавр, спеціаліст, магістр.
3. Освітньо-професійна програма підготовки практичного психолога, її структура.
4. Виробничі функції та типові задачі, які вирішує практичний психолог, відповідні їм вміння.
5. Кваліфікаційна характеристика посади психолога.
6. Професія практичного психолога та її особливості в різних сферах суспільної практики.
7. Фахова майстерність психолога.

Види робіт:

1. Усне опитування.

Ключові слова: державний стандарт освіти, сфера діяльності, психологічний діагноз, професійна діяльність, освітньо-професійна програма компоненти психологічної освіти, професійні вміння.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Чому професія психолога в останні роки в нашій країні стала однією з найбільш затребуваних і популярних?
2. Чим обумовлено розвиток практичної психології та необхідність підготовки психолога-практика?
3. Обов'язки практичного психолога. Права практикуючого психолога, форми реалізації та способи юридичного, соціального і морального захисту цих прав.
4. Коли в нашій країні почали відзначати Всеукраїнський День психолога і чому?

Творчі завдання

I. Підготувати доповіді та презентації за темами:

1. Видатні психологи.
2. Українські вчені психологи, які зробили внесок в українську психологію та у світову психологію.
3. Професія психолога у сучасному світі.

II. Підготувати есе за темами:

1. Психолог – моя майбутня професія.
2. Покликання бути психологом.
3. Мистецтво бути психологом.

Тестові завдання

- 1) Яка з наведених характеристик характеризує спеціальну психологічну підготовку – ...
А) оволодіння знаннями про прийоми роботи у певному напрямку практичної психології;
В) оволодіння прийомами та досвідом роботи у конкретній техніці;
С) оволодіння знаннями з історії психології, загальної психології, психофізіології, психології особистості, окремих галузей психологічної науки;
D) немає правильної відповіді.
- 2) Якими вміннями повинен володіти психолог – ...
А) дидактичними вміннями;
В) інтерактивно-комунікативними вміннями;
С) дослідницькими вміннями;
D) усі відповіді правильні.
- 3) Які з перелічених вмінь психолога відносяться до діагностичних – ...
А) методично правильно проводити анкетування, тестування, заходи психокорекції та інших впливів на людину;
В) формувати позитивну «Я-концепцію» у клієнта, самоаналіз і адаптацію до нових реальних умов;

- С) поєднувати теоретичний аналіз проблем з їх оптимальним вирішенням;
D) немає правильної відповіді.
- 4) Як можуть бути захищені права практичного психолога – ...
A) юридично, соціально, матеріально;
B) юридично, матеріально, морально;
C) юридично, морально, соціально;
D) немає правильної відповіді.
- 5) Які посади може обіймати бакалавр психології порівняно з магістром-психологом – ...
A) бакалавр має право проводити самостійні дослідження, а магістр займається лише стандартними задачами;
B) бакалавр обіймає посади, орієнтовані на вирішення стереотипних задач, а магістр – на проведення досліджень і прийняття складних рішень;
C) бакалавр може обіймати посади, що вимагають поглиблених досліджень, а магістр - лише стандарті;
D) немає правильної відповіді.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПРОФЕСІЙНІ ВИМОГИ ТА ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

План ПЗ № 7-8. Тема 4. Професійні вимоги до особистості психолога (4 год.)

1. Ключові вимоги до професійних та особистісних якостей психолога.
2. Професіограма психолога.
3. Специфіка нормативної та правової бази психологічної служби у інших сферах суспільної практики.
4. Критерії професійної придатності практичного психолога.

Види робіт:

1. Усне опитування.

Ключові слова: критерій, компоненти професіоналізму, спеціальні здібності, особистість, етапи.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Професійно важливі якості психолога.
2. Що перешкоджає ефективності професійної діяльності психолога?
3. У чому полягає професіоналізм психолога-практика?
4. Чому формування психолога-професіонала потребує власної особистісної готовності до діяльності?

Творчі завдання

1. Визначте, якими мотивами керуються при виборі професії студенти-першокурсники. Порівняйте їхні відповіді з відповідями провідних вітчизняних та зарубіжних психологів.

2. Напишіть реферат про роль практичного психолога в забезпеченні психологічного здоров'я, створенні соціально-психологічних умов для розвитку різних категорій людей.

3. Поміркуйте над проблемою, чи потрібно практикуючому психологу знання власних проблем, власної проблеми психологічного захисту, прийомів релаксації, психокорекції тощо

Тестові завдання

1) Яка підструктура забезпечує толерантність до фрустрацій, високу працездатність і саморегуляцію особистості, відсутність схильності до збудження та швидкого виснаження – ...

- A) регулятивна підструктура;
- B) операційно-технологічна підструктура;
- C) комунікативно-рольова підструктура;
- D) немає правильної відповіді.

2) Збірник моральних правил поведінки, на базі яких будується діяльність і взаємини людей в тій чи іншій сфері діяльності та спілкування, це – ...

- A) Законом України «Про освіту»;
- B) Освітньо-кваліфікаційна характеристика;
- C) Етичний кодекс;
- D) немає правильної відповіді.

3) Яка підструктура передбачає розвинену компетентність особистості фахівця-психолога, включає володіння основними професійними вміннями і навичками, які забезпечують практичне використання наявних теоретичних знань – ...

- A) операційно-технологічна підструктура;
- B) когнітивна підструктура;
- C) мотиваційно-цільова підструктура особистості;
- D) немає правильної відповіді.

4) За якими трьома критеріями здійснюється професійна придатність особистості – ...

- A) фізичний стан, психічне здоров'я, мотиваційна сфера;
- B) психічне здоров'я, інтелект, модуль особистості;
- C) інтелект, модуль особистості, мотиваційна сфера;
- D) фізичний стан, психічне здоров'я, інтелект.

- 5) Який вектор дає можливість простежити динаміку системи і спрогнозувати подальший її розвиток – ...
- A) вектор взаємодії суб'єкта з довкіллям;
 - B) вектор часу;
 - C) вектор структурної організації суб'єкта;
 - D) немає правильної відповіді.

План ПЗ № 9-10. Тема 5. Правила організації діяльності психолога (4 год.)

1. Нормативно-правова база діяльності психолога.
2. Етичний кодекс практичного психолога.
3. Планування діяльності, ведення документації і звітності усіх ланок психологічної служби.
4. Посадова інструкція практичного психолога.
5. Які основні цілі діяльності практичного психолога? В чому їх особливість?

Види робіт:

- 1) Усне опитування

Ключові слова: робоче місце, компетентність, нормативна база, правова база, зайнятість, клієнт, етичний кодекс.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Основні положення Етичного кодексу психолога.
2. Охарактеризуйте документи, що регламентують роботу психологічної служби.
3. Які морально-етичні принципи роботи психолога в організації.
4. Типова документація практичного психолога.
5. Сформулюйте критерії професійної придатності до професійної діяльності практичного психолога.
6. Які основні цілі діяльності практичного психолога? В чому їх особливість?

Вправи

1. Законспекуйте в зошит для самостійних робіт:
 - робоче визначення поняття “психологічна допомога”;
 - комунікативні техніки в консультативній роботі практичного психолога;
 - етапи процесу психоконсультації;
 - зазначте в яких випадках варто обрати індивідуальний, а в яких груповий види діяльності.
2. Зазначте підстави та ознаки для несприятливого прогнозу стосовно подальшої роботи з клієнтом.

Тестові завдання

- 1) Що є основним методом роботи консультанта – ...
А) спостереження;
В) тестування;
С) анкетування;
D) бесіда.

- 2) Скільки має тривати знайомство з клієнтом – ...
А) 5-10 хв.;
В) 30 хв.;
С) увесь перший сеанс;
D) немає правильної відповіді.

- 3) Чим рекомендується укомплектувати кабінет практичного психолога – ...
А) сейфом для зберігання обліково-статистичної документації;
В) оргтехнікою;
С) канцелярськими приладдями;
D) усі відповіді правильні.

- 4) Успішне виконання завдань, що потребує розвитку й опановування знаннями, уміннями, навичками; здатності послідовно та надійно реалізовувати ці знання, вміння і навички під час виконання завдань, це – ...
А) ефективність праці;
В) ефективність;
С) оцінка діяльності;
D) немає правильної відповіді.

- 5) Яка діяльність пов'язана з науковими дослідженнями, спрямованими на пошук нових психологічних знань, встановлення психологічних закономірностей – ...
А) психолога-педагога;
В) психолога-практика;
С) консультанта;
D) психолога-науковця.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ВИДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ЛЮДИНІ

План ПЗ № 11. Тема 6. Психологічне консультування як вид психологічної допомоги (2 год.)

1. Особливості індивідуального психоконсультування.
2. Бесіда, як складова індивідуальної форми консультування.
3. Види та особливості групового психоконсультування.

4. Основні принципи психологічного консультування.

Види робіт:

- 1) Усне опитування.
- 2) Практичне завдання: вправа «Інтерв'ю» та інші техніки консультативної роботи.

Ключові слова: психологічне консультування, психотерапія, психокорекція, види, психологічна допомога, телефонна служба.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Специфіка, мета і завдання психологічного консультування.
2. Принципи й умови психологічного консультування.
3. Види психологічного консультування.
4. Інтерв'ю як основний метод психоконсультування.

Вправи

1. Про який метод психології йдеться у наведеному нижче прикладі? Відповідь обґрунтуйте. Діти навчалися за спеціально створеними підручниками, що були побудовані за принципами розвивального навчання. Потім результати їхнього навчання порівнювалися з результатами дітей, які навчалися за типовими підручниками.

2. Яка особливість сприймання виявляється у поданих нижче прикладах? Відповідь обґрунтуйте.

Тестові завдання

1. Що включає в себе психологічне консультування – ...
 - A) Тривале терапевтичне лікування клієнта;
 - B) Надання інформації, емоційної підтримки та допомоги у прийнятті рішень;
 - C) Виключно вирішення конфліктів у групах;
 - D) Контроль за поведінкою клієнта та визначення його обов'язків.
2. Що є основним засобом психологічного консультування – ...
 - A) Проведення групових тренінгів;
 - B) Бесіда, побудована певним чином;
 - C) Використання діагностичних тестів;
 - D) Спостереження за поведінкою клієнта.
3. Яка форма психологічної допомоги спрямована на оцінку актуального психологічного стану та індивідуально-психологічних особливостей отримувача послуг, контроль за його психічним станом – ...
 - A) Психологічна діагностика;
 - B) Психокорекція;
 - C) Групова робота;

D) Психологічне консультування.

4. Яка з форм психологічної допомоги проводиться в тому випадку, якщо в результаті психодіагностики або консультування виявлено відхилення від норми в поведінці або психічному розвитку людини – ...

- A) Психотерапія;
- B) Психокорекція;
- C) Психологічна підтримка;
- D) Групова робота.

5. Яка з форм психологічної допомоги передбачає інформування отримувача про закономірності функціонування психіки та надання навичок самодопомоги – ...

- A) Психотерапія;
- B) Психологічна просвіта та інформування;
- C) Психологічна діагностика;
- D) Групова робота.

План ПЗ № 12. Тема 7. Телефон довіри (телефонне консультування) (2 год.)

1. Історія становлення телефонного консультування.
2. Принципи телефонного консультування.
3. Правила телефонного консультування.
4. Етика консультанта та абонента.
5. Активне слухання як основний метод роботи консультанта в телефоні довіри.

Види робіт:

- 1) Усне опитування.

Ключові слова: телефонне консультування, консультант, телефон довіри, абонент, етика консультанта.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Основні напрями роботи телефонного консультування.
2. Роль і завдання консультантів.
3. Особистість консультанта.
4. Основні засади праці та етика телефонного консультування.
5. Поясніть основні засади, на яких ґрунтується робота телефону довіри.
6. Методи роботи консультанта.
7. Технологія консультування.
8. Діалог у телефонному консультуванні.

Творчі завдання

1. Робота в парах.
Складіть телефонну розмову за заданою ситуацією:
 - з клієнтом. Тема: з приводу втрати близьких.
 - з клієнтом. Тема: суїцидальні дзвінки.
2. Складіть річний план роботи практичного психолога в психологічній службі (спеціалізація за вибором).

Тестові завдання

1. Що таке телефон довіри – ...
 - A) Лінія для отримання юридичних консультацій;
 - B) Служба екстреної психологічної допомоги по телефону для людей у кризових станах;
 - C) Інструмент для збору відгуків від населення;
 - D) Телефонний сервіс для медичних консультацій.
2. Хто заснував першу телефонну службу психологічної допомоги, і яку назву вона мала – ...
 - A) Зігмунд Фрейд, “Лінія довіри”;
 - B) Карл Роджерс, “Допомога в кризі”;
 - C) Уоррен, “Врятуйте життя”;
 - D) Вільям Джеймс, “Телефон психологічної підтримки”.
3. Який перший принцип консультування в телефонній службі психологічної допомоги – ...
 - A) Безпека абонента;
 - B) Пошана абонента;
 - C) Добровільність;
 - D) Немає правильної відповіді.
4. Які існують правила телефонного консультування – ...
 - A) Визначати головне при наданні інформації;
 - B) Перевіряти, чи правильно зрозумів і засвоїв інформацію клієнт;
 - C) Основну інформацію потрібно повторювати у різній формі;
 - D) Усі відповіді правильні.
5. Скільки існує етапів в консультуванні – ...
 - A) 1;
 - B) 2;
 - C) 3;
 - D) 4.

План ПЗ № 13. Тема 8. Психологічна діагностика як вид діяльності практичного психолога (2 год.)

1. Історія становлення психодіагностики.
2. Особливості психодіагностики як теоретичної дисципліни.
3. Проблема психодіагностики як практичної науки.
4. Тест як інструмент психодіагностичної роботи.
5. Етичні принципи психодіагностичної роботи.

Види робіт:

- 1) Усне опитування.

Ключові слова: діагностика, тестування, психологічна діагностика особистості, методика, психодіагностика, принцип.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Галузі практичного застосування психодіагностики.
2. Функції психологічної діагностики.
3. Психодіагностичні методи.
4. Основні положення розробки діагностичної методики.
5. Психодіагностика у сфері трудової діяльності.

Вправи

1. Провести психологічну діагностику улюбленого героя з художнього твору і описати її результати.
2. Наведіть приклад психопрофілактичної роботи психолога у будь-якій сфері діяльності.
3. Напишіть основні правила побудови стосунків психолога та клієнта.
4. Законспекуйте з “Етичного кодексу психолога” вимоги щодо відповідальності та компетентності психолога, захисту інтересів клієнта та збереження конфіденційності.
5. Обґрунтуйте відповідь на запитання: “Що входить у поняття професійна етика психолога?”

Тестові завдання

1. До основних теоретико-методологічних завдань психодіагностики відносяться – ...
А. Проблему співвіднесення одержуваних у процесі діагностування фактів;
В. Визначення предмета діагностування;
С. Виокремлення принципів;
D) Усі відповіді правильні.
2. Якими є практичними завданнями психодіагностики – ...
А) Створення нових психологічних теорій;
В) Розробка, перевірка та впровадження психодіагностичних методик, а також визначення їх валідності, надійності, об’єктивності;

- С) Аналіз поведінки людей у соціальних мережах;
- Д) Прогнозування майбутніх психічних розладів.

3. Що таке психодіагностика – ...

- А) Галузь психології, що займається вивченням групової поведінки людей;
- В) галузь психологічної науки, що розробляє методи виявлення і вимірювання індивідуально-психологічних особливостей особистості;
- С) Метод психологічного впливу на поведінку людини;
- Д) Наука, що вивчає фізичні процеси в нервовій системі людини.

4. Яка сфера психодіагностики розробляє психодіагностичний інструментарій для визначення індивідуальної специфіки пізнавальної сфери людини – ...

- А) Психодіагностика функціональних станів людини;
- В) Психодіагностика пізнавальних процесів;
- С) Психодіагностика спеціальних здібностей;
- Д) Психодіагностика міжособистісних відносин.

5. Що вивчає психодіагностика психічного розвитку та вікових особливостей – ...

- А) Психодіагностичний інструментарій для визначення рівня психічного розвитку дитини, визначення відповідності або невідповідності психічного розвитку дитини віковим нормам;
- В) Спеціальні здібності до конкретного виду діяльності;
- С) Міжособистісні відносини в колективі;
- Д) Інтелектуальні здібності людини.

План ПЗ № 14. Тема 9. Психологічна корекція: її види та форми проведення (2 год.)

1. Основні відмінності та спільності в поняттях «психокорекція» і «психотерапія».

2. Основні види психологічної корекції.

3. Основні форми психологічної корекції.

4. Робота психолога в процесі індивідуального психокорекційного впливу.

5. Групова психологічна корекція та особливості роботи психолога.

Види робіт:

1) Усне опитування.

Доповіді за напрямками: психодинамічні, біхевіористичні, гуманістичні.

Ключові слова: психологічна корекція, психотерапія, види, форми, переконання, навіювання.

Питання для контролю та самоконтролю

1. У чому полягає сутність психологічної корекції?
2. Які існують види психологічної корекції?
3. Основна відмінність психокорекції від впливів, спрямованих на психологічний розвиток людини.
4. У чому полягає різниця між психотерапією і психокорекцією?
5. Які існують види корекцій за змістом?
6. За масштабом вирішуваних завдань яку розрізняють психокорекцію?
7. Основні принципи, цілі та завдання психокорекції.
8. Цілі і завдання психокорекційної роботи.

Вправи

1. Складіть тезаурус із заданої теми на 10 понять та дайте коротке визначення їх.
2. Розробіть циклограму роботи кабінету практичного психолога в навчальних закладах освіти (за власним вибором).
3. Підготуйте план професійної самопрезентації психолога в колективі.

Тестові завдання

1. Коли термін «психологічна корекція» набув поширення – ...
А) У кінці 50-х років XX-го століття;
В) На початку 70-х років XX-го століття;
С) У середині 60-х років XX-го століття;
D) У кінці 80-х років XX-го століття.
2. Що таке психологічна корекція – ...
А) Загальний вплив на когнітивні процеси людини;
В) Спрямований психологічний вплив на певні структури особистості з метою забезпечення їх повноцінного розвитку та функціонування;
С) Виправлення фізичних недоліків особистості;
D) Вплив на поведінку людини без зміни її внутрішніх структур.
3. Які складові включає в себе психологічна допомога – ...
А) Лише психотерапію і психокорекцію;
В) Психодіагностика, психокорекція, психотерапія, психологічне консультування, профорієнтація;
С) Тільки профорієнтацію;
D) Лише психологічне консультування.
4. Який принцип відображає цілісність процесу надання психологічної допомоги як особливого виду практичної діяльності психолога – ...
А) Принцип корекції «знизу вгору»;
В) Принцип єдності діагностики та корекції;
С) Принцип системності розвитку;

D) Принцип нормативності розвитку.

5. Який принцип є основним змістом корекційної діяльності створення «зони найближчого розвитку» для клієнта – ...

A) Принцип корекції «знизу вгору»;

B) Принцип корекції «зверху вниз»;

C) Принцип системності розвитку;

D) Принцип єдності діагностики та корекції.

План ПЗ № 15. Тема 10. Нормативно-правові документи психологічної служби (2 год.)

1. Положення про психологічну службу системи освіти України.

2. Етичний кодекс психолога.

3. Типове положення про центри практичної психології і соціальної роботи.

4. Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України.

1) Усне опитування.

Значення базового нормативно-правового акту «Типового положення про центри практичної психології і соціальної роботи» (наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2000 р. № 385. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0385290-00#Text>).

Ключові слова: психологічна служба, положення, практична психологія, соціальна робота, центри практичної психології.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Втілення основних ідей та принципів документів ООН про права людини в законодавчих актах України про соціально-психологічну службу.

2. Ключові основи «Положення про психологічну службу у системі освіти України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 22.05.2018 р. № 509. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>).

3. Законодавча та правова база діяльності психологічних служб системи освіти, Збройних сил та правоохоронних органів та інших сфер соціальної практики.

4. Документи, які регламентують діяльність соціальної служби для молоді.

5. Головні засади Етичного кодексу психолога.

6. Загальні положення «Посадової інструкції практичного психолога».

Творчі завдання

1. Порівняйте поняття “психологічна культура” та “психологічна грамотність” (результати запишіть у таблицю). Поясніть, що, на вашу думку, входить у поняття “психологічна культура особистості” та “психологічна культура суспільства”.

2. Вкажіть основні напрями професійного самовдосконалення випускника-психолога.

3. Визначте рівень власної психологічної культури. Модифікований тест К. Моткова “Психологічна культура особистості”.

Тестові завдання

1. Що таке психологічна служба – ...

- A) Сукупність психологів, які працюють в окремих організаціях без взаємодії;
- B) Цілісна структурована сукупність закладів, установ, що входять до єдиної субординативної системи (як частина більш загальної системи);
- C) Група психологів, які надають послуги тільки в освітніх установах;
- D) Окремий заклад, який спеціалізується на лікуванні психологічних розладів.

2. Що зазвичай включає психологічна служба – ...

- A) Лише аналітичні кабінети та психологів;
- B) Сукупність методичних і практичних центрів, спеціалізованих консультативних кабінетів, спеціальних закладів соціально-психологічної реабілітації, включає посади консультантів, радників, аналітиків, психологів, соціальних працівників;
- C) Лише консультативні кабінети і психологів;
- D) Лише психологів та соціальних працівників.

3. Як називається вид роботи, який досліджує психологічне обстеження дітей і підлітків, їхніх груп і колективів, умов індивідуального розвитку дітей та учнівської молоді – ...

- A) Корекція;
- B) Реабілітація;
- C) Діагностика;
- D) Психологічна просвіта.

4. Як називається вид роботи, який досліджує надання психолого-педагогічної допомоги дітям, підліткам і молоді, які перебувають у кризовій ситуації (постраждали від соціальних катастроф, перенесли тяжкі хвороби, стреси, зазнали насильства тощо) – ...

- A) Профілактика;
- B) Діагностика;
- C) Реабілітація;

D) Корекція.

5. Як називається вид роботи, який спрямований на своєчасне попередження відхилень у психофізичному розвитку та становленні особистості, запобігання конфліктних ситуацій тощо – ...

- A) Реабілітація;
- B) Психологічна просвіта;
- C) Профілактика;
- D) Корекція.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ – ЗАЛІК

Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом складання заліку в тестовій формі. До заліку допускається здобувач вищої освіти, якщо за виконання всіх поточних і контрольних заходів, передбачених протягом семестру, набирає 60 і більше балів. У цьому випадку оцінка з дисципліни складається з суми балів, які здобувач отримав протягом семестру, і суми балів за залік (1-40 балів).

За будь-якої форми освіти перелік, зміст та оцінка роботи і знань здобувача є ідентичною.

Критерії оцінки відповідей на питання, що виносяться на залік, наступні:

- «зараховано» – здобувач вищої освіти дав правильні і вичерпні відповіді на поставлені теоретичні питання, в яких він показав достатній рівень знань та наявність всіх поточних і контрольних заходів, передбачених протягом семестру;

- «не зараховано» – здобувач вищої освіти дав неправильні відповіді, в яких він продемонстрував значні прогалини у знаннях з основного програмного матеріалу та не отримав протягом семестру суми балів достатньої для допуску до заліку.

За будь-якої форми освіти перелік, зміст та оцінка роботи і знань здобувача є ідентичною.

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	(зараховано)
82 – 89	B	(зараховано)
75 – 81	C	(зараховано)
64 – 74	D	(зараховано)
60 – 63	E	(зараховано)
35 – 59	FX	(не зараховано) з можливістю повторного складання
0 – 34	F	(не зараховано) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базова література

1. Дуткевич Т. В. Методи інтерактивного навчання на практичних заняттях з психології : метод. реком. Київ : КНТ, 2022. 84 с. URL:
2. Вступна психологія 1е : підручник. Openstax, 2020. 600 с. URL: [https://ukrayinska.libretexts.org/Соціальні_науки/Психологія/Книга:_Вступна_психологія_1е_\(OpenStax\)](https://ukrayinska.libretexts.org/Соціальні_науки/Психологія/Книга:_Вступна_психологія_1е_(OpenStax)).
3. Іванова О. В., Москалюк Л. М., Корсун С. І. Психологія: вступ до спеціальності : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 184 с.
4. Особистісно-професійне зростання: психологічні тренінги : навчально-методичний посібник / за ред. Л. В. Долинської, О. В. Темрук. 4-те вид. Київ : Каравела, 2024. 560 с.
5. Петухова І. Психологія: вступ до спеціальності : навч. посіб. Ірпінь : Держ. податк. ун-т, 2024. 190 с. URL: https://www.dpu.edu.ua/images/Documents/UNIVERSITET/FAKULTETI/%20INSTITUTI/Fakultet%20socialno-gumanitarnih%20tehnologij%20sportu%20ta%20reabilitacii/Kafedra%20psihologii%20pedagogiki%20ta%20suspilnih%20disciplin/OP%20Psihologia%20Bakalavr/Vidavnica%20dialnist/Psihologia_vstup%20do%20specialnosti_navcalnij%20posibnik.pdf.
6. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики : навчально-методичний посібник. Суми : Університетська книга, 2024. 442 с.
7. Приходько Ю. О. Практична психологія: Введення у професію : навчальний посібник. 3-тє вид., доп. Київ : Каравела, 2023. 260 с.

2. Додаткова література

1. Голярдик Н. А., Купчишина В. Ч. Психодіагностика : навчально-методичний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 52 с. URL: https://dspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/3229/1/psychodiagnostyka_golyardyk.pdf
2. Дуб В. Діяльність служби «Телефон довіри» : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2018. 88 с. URL: <https://surli.cc/xqhbmgm>.
3. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: вступ до спеціальності : навчальний посібник. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 256 с.
4. Загальна психологія: навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, О. В. Квасник, В. В. Шаполова. Харків : ФОП Бровін О. В., 2023. 512 с. URL: <https://surli.li/joxmnnv>
5. Кузьо О. Основи психологічної практики : навчальний посібник.

Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 12 с.
URL: <https://surl.li/mosua.j>.

6. Максименко С. Д. Загальна психологія. 3-є вид. Київ : ВД «Сварог», 2020. 272 с.

7. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Практикум : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2023. 184 с.

8. Москалець, В. П. Зоопсихологія і порівняльна психологія : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 200 с.

9. Науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти в умовах децентралізації (моделі, досвід) : колективна монографія / наук. ред. В.Г. Панок. Київ : Ніка-Центр, 2020. 152 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722337/1/nauk-metod-zabezp-dialnosti.pdf>

10. Поственція суїциду (буліциду): робота з колективом закладу освіти: методичні рекомендації / за ред. С. Л. Чуніхіної, Л. А. Найдьоновой, Н. Ф. Умеренковой ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. 76 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/methodrec-chunayume-2022.pdf>

11. Психодіагностика в клінічній психології : навч. посіб. / уклад. Л. М. Співак, А. М. Османова. Київ : Університет «Україна», 2023. 146 с. URL: <https://surl.li/knkulo>

12. Психотерапія за Габбардом : посібник: 2-е вид. / за ред. Голлі Крісп, Глена О. Габбарда. Київ : Медесина, 2025. 943 с.

13. Савчин М. В. Загальна психологія. Київ : Академія, 2024. 352 с.

14. Строяновська О. В. Психологічна служба в системі освіти : практикум. 3-тє вид. Київ : Каравела, 2022. 176 с.

15. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості : навчальний посібник. 2-ге вид. Київ : Каравела, 2023. 336 с.

16. Федоренко Р. П. Психологія суїциду : навчальний посібник. 2-ге вид., змін. та доп. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 492 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051645.pdf>.

17. Черезова І. Психологія життєвих криз особистості : курс лекцій. Бердянськ : БДПУ, 2021. 110 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058826.pdf>.

18. Чумак О. А., Товстуха О. М. Психодіагностика : навчально-методичний посібник. Полтава : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2024. 121 с. URL: <https://surl.li/rcdorz>

19. Шевців М. В., Філоненко М. М. Зоопсихологія з основами етології : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 242 с.

20.

3. Інформаційні ресурси

21. Ознаки та причини суїцидальної поведінки дитини. *Освітній омбудсмен*. 2024. 2 липня. URL: <https://eo.gov.ua/oznaky-ta-prychyny-suitsydalnoi-povedinky-dytyny/2024/07/02/>

22. Суїцидальна поведінка: як її помітити та допомогти близьким? *Міністерство охорони здоров'я України*. 2022. 10 вересня. URL: <https://moz.gov.ua/uk/suicidalna-povedinka-jak-ii-pomititi-ta-dopomogti-blizkim>

4. Законодавчо-нормативні документи, акти

23. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України : наказ МОН України від 22.05.2018 № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>.

24. Про затвердження Типового положення про центри практичної психології і соціальної роботи : наказ МОН України від 14.08.2000 № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0385290-00#Text>

Навчальне видання

ВСТУП ДО ФАХУ «ПСИХОЛОГІЯ»

плани практичних занять, ключові поняття, питання для контролю і
самоконтролю, творчі завдання, вправи, тести

Укладач: **Борко** Тетяна Миколаївна

Технічний редактор: Т. М. Борко

Комп'ютерний набір і верстка: Т. М. Борко

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 13,0

Тираж 100 прим. Зам. № _____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного агарного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкт видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.